CONSTANTIN VLAD

A nemzet fejlődésének felsőbb szakasza: a szocialista nemzet

1. Azoknak a forradalmi változásoknak, amelyek az 1944. augusztus 23-i antifasiszta és antiimperialista nemzeti fegyveres felkelést követően Romániában alapvetően megújították a társadalmi tevékenység minden területét, egyik eredménye és összetevője a román nemzet magasabb fokra emelkedése, szocialista nemzetté válása. Egyrészt eredmény ez, mert ez az átalakulás feltételezte a társadalom gazdasági alapjának, a társadalmi szerkezetnek és a felépítménynek a gyökeres megváltozását (hiszen a nemzet tükrözi, magába sűríti mindazt, ami a társadalom életében történik), másrészt pedig összetevő, mert az új társadalom építésének évtizedeiben a nemzet fejlődése – jelentősége és következményei révén – azok közé a lényeges vonások közé tartozik, amelyek jellemzik társadalmunk egészét, sokoldalú előrehaladását a szocializmus és a kommunizmus útján.

A román nemzet szocialista nemzetté való átalakulásának az volt az alapfeltétele, hogy a dolgozó parasztsággal, a széles néptömegekkel szövetkezett munkásosztály a kommunista párt vezetésével kivívta a politikai hatalmat. A népi hatalom megteremtése döntő lépés volt a gazdasági és társadalmi szerkezet, az egész társadalom szocialista átalakítása s egyben a román nemzet szocialista megújulása felé. Ugyanakkor a szocialista állam létrejötte megteremtette a nemzet egyik fő jellemzőjét, az állami közösséget, s a munkásosztályt egyszer s mindenkorra a nemzet vezető osztályának rangjára emelte. Ez az állam a nemzet sorainak jelentős egyesítő ereje mind politikai és gazdasági, mind pedig társadalmi-kulturális síkon. Az állam, amely tükrözi a nemzet fejlődési igényeit és kifejezi a munkásosztály, a dolgozók akaratát, sokrétű tevékenységével a társadalom, a szocialista nemzet, az összes dolgozók sokoldalú haladását segíti elő.

A szocializmusra való áttérés lényeges változásokat hozott a gazdasági életközösségnek – mint a nemzet egyik jellemzőjének – természetében és tartalmában. A szocializmus építése természetesen nem gyengítette, hanem épp ellenkezőleg: megszilárdította az ország gazdaságának nemzetgazdasági jellegét. A szocialista termelési mód létrehozása folyamán a gazdaság tervszerű fejlesztésével szorosabbá váltak és elmélyültek az ország különböző területei és központjai között történelmileg kialakult kapcsolatok, s ez megkönnyítette a termelőerők gyors fejlődését és a nemzetgazdaság kiegyensúlyozott növekedését a különböző ágazatokban és területeken. Egészében véve a nemzetgazdaság komplex gazdasági egységként fejlődik, s ugyanakkor állandóan erősödnek gazdasági kapcsolatai az összes szocialista országokkal, valamint a fejlődésben lévő országokkal és a fejlett tőkés országokkal. Ez a gazdasági viszonyhálózat – természetét és konkrét tartalmát tekintve – lényegesen más, mint azelőtt. A termelőeszközök társadalmi tulajdonba vétele, a kapitalista gazdasági alap felszámolása, a kisárutermelés szocialista útra térése gyökeresen megváltoztatta és a szocialista termelési viszonyokból származó elveknek megfelelően a termelőeszközök közös tulajdonára alapozta a gazdasági viszonyok, a nemzeti piac tartalmát.

A szocializmus gazdasági alapjának megteremtése egyben megvalósította az egész nemzet, az egész nép gazdasági érdekközösségét. Ezáltal a szocializmusra való áttérés alapvetően megváltoztatta a nemzet egyik lényeges jellemzőjét, éspedig a gazdasági közösséget: a szocialista nemzetnek, amely a román nemzet fejlődésének felsőbb foka, egy minőségileg új, magasabb rendű gazdasági közösség felel meg.

A szocialista nemzet e két jellemzője – a gazdasági közösség, valamint az állami közösség – tartalmának az elemzése a szocialista nemzet életében végbemenő változások egyik alapvető tényezőjéhez vezet el bennünket, éspedig a nemzeti egység megvalósításához. Ez a sokoldalú egység egyaránt vonatkoztatható a nemzet gazdasági életére és a társadalmi osztályok és csoportok helyzetére és viszonyára. Az ember ember általi kizsákmányolása és a kizsákmányoló osztályok felszámolásával eltűntek azok az okok, amelyek a nemzetet alkotó osztályok gazdasági érdekeinek szembenállását szülték. A termelőeszközök a dolgozók tulajdonában vannak, a gazdasági

viszonyok összessége a közös tulajdonra alapozódik, ami magától létrehozza az egész nemzet, az egész nép gazdasági érdekközösségét. A munkásosztálynak, a parasztságnak, az értelmiségnek, a román, magyar, német, szerb és más nemzetiségű dolgozók alkotta egész társadalomnak egyaránt érdeke a nemzetgazdaság állandó fejlesztése, hiszen a társadalmi haladásnak, a nemzet felvirágzásának, a dolgozók anyagi és kulturális életszínvonala emelésének ez az alapja.

A szocialista nemzet, az egész nép egységének jelentős tényezője a nemzeti kérdés helyes, a marxi–lenini ideológia szellemének megfelelő megoldása, az ország minden állampolgára teljes jogegyenlőségének biztosítása nemzetiségi különbségre való tekintet nélkül.

A szocializmus építése folyamán a nemzet, a társadalom szellemi életében is mélyreható változások történtek. Mozgalmas történelme folyamán népünk gazdag és szép, sajátos kultúrát teremtett, mely saját talaján gyarapodott és fejlődött, állandó kapcsolatban az egyetemes kultúrával. Ez a kultúra kifejezte a nép anyagi létét és szellemi arculatát, törekvéseit, függetlenségi eszményeit, nemzeti méltóságtudatát és ugyanakkor a más népek iránti tiszteletét. A szocialista társadalom megteremtésével létrejött a nemzet, az egész nép egységes szocialista kultúrája, amely átvette a múlt haladó kulturális örökségét, az emberi alkotás és megismerés nagy értékeit, és ezt az örökséget magasabb szintű kultúrába illesztette be.

A szocialista társadalom tehát új, magasabb rendű szakaszt jelent a nemzet fejlődésében. Nemzeti viszonylatban ugyanaz maradt, vagyis román nemzet, s ez kifejezi a nép nemzeti életének folytonosságát, de ezen belül valóságos minőségi ugrás következett be, amely a gazdasági és kulturális fejlődés színvonalában, fejlődésének és az ország történelmi fejlődésében betöltött szerepének jellegében, valamint nemzetközi kapcsolatban nyilvánul meg.

2. Mint minden társadalmi-történelmi jelenség, valamennyi fejlődési szakaszában a nemzet is halad valamilyen irányba.

Számos véleménnyel ellentétben, a nemzet ma minden konkrét létformájában felfelé ívelő tendenciát mutat, és egyre

fontosabb szerepet tölt be a társadalmi haladásban és a nemzetközi kapcsolatokban.

Amint a történelmi tapasztalat mutatja, a szocialista nemzet a sokoldalú felvirágzás irányában halad. „Mint ismeretes – hangsúlyozta Nicolae Ceauşescu elnök –, pártunk szilárdan abból a felfogásból indul ki, hogy a jelenlegi szakaszban, valamint a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom megteremtésének és a kommunizmusra való áttérésnek az egész szakaszában, beleértve sokáig magát a kommunista társadalmat is, a nemzet jelentős szerepet tölt be. Ezért mindent megteszünk, hogy biztosítsuk a szocialista nemzet új jellegzetességeinek erőteljes érvényesülését, amely nemzet keretében már nem léteznek kizsákmányoló osztályok, amelyből eltűntek az osztályellentétek és végbemegy az osztályok és a társadalmi kategóriák közötti, a fizikai munka és a szellemi munka közötti, a város és a falu közötti közeledés, a társadalmi homogenizálódás átfogó és állandó folyamata.“[1]

Romániában a szocialista társadalom építése a nemzet fokozott és minden területre kiterjedő fejlődését indította el, alkotóképessége eddig soha nem tapasztalt érvényesülésének korszakát.

3. Az új társadalom építése folyamán erőteljesen fejlődő szocialista gazdaság jött létre, ez az alapja a sokoldalúan fejlett szocialista társadalomnak, a nemzet felvirágzásának minden téren. A munkásosztály, a parasztság, az értelmiség, az összes dolgozók odaadó munkája révén az iparosítási politika, a mezőgazdaság szocialista fejlesztésének, az egész gazdaság korszerű technikára való alapozásának politikája meghozta gyümölcsét.

A nemzetgazdaság növekedését s egyben a nemzeti vagyon gyarapodását rengeteg számmal, adattal, százalékkal lehetne szemléltetni; hadd álljon itt néhány azokról a területekről, amelyeket a nemzet gazdasági életének haladása szempontjából a legfontosabbaknak tartunk. Ilyen például az állóalapok növekedését kifejező mutatószám, amely tükrözi az állam gazdasági erejét, a nemzet anyagi és szellemi fejlődésének gazdasági feltételeit. A gazdasági állóalapok összértéke az 1950. évi 207 milliárd lejről 1980-ig 1950 milliárd lejre, vagyis 8,6-szorosára növekedett. A nemzetgazdaság lehetőségeit a beruházásra fordított alapok hatalmas – 1950–1980 között 36-szo-

ros – növekedése jellemzi, ez biztosította az egész gazdaság állandó és fokozott ütemű haladását. 1951–1980 között a gazdasági növekedés évi átlaga több mint 10 százalékos volt – ami a világon egyike a legmagasabbaknak –, ezáltal a román ipar 1980-ban 34-szer annyit termelhetett, mint 1950-ben. Ugyanebben az időszakban a mezőgazdasági össztermelés 4,1-szeresére növekedett. A társadalmi össztermék 1950–1980 között az ötszörösére gyarapodott. A nemzeti jövedelem, miután 1955-ben elérte az 1938-as szintet, ezt ötszörösen meghaladta. Ugyanakkor 1950–1980 között a gazdasági tevékenységet jelentős minőségi változások jellemzik: az egy főre számított termelékenység az iparban 9,3-szorosára növekedett, az ipari termelés részaránya a társadalmi össztermékben az 1950. évi 46,6 százalékról 1978-ig 63,6 százalékra, a nemzeti jövedelemben pedig 44-ről 57,9 százalékra növekedett, ami szemlélteti az országunk által megtett nagy lépéseket egy olyan nemzetgazdaság-szerkezet felé, amely megfelel a korszerű gazdaság követelményeinek.

Évről évre növekedett tehát a nemzeti vagyon, amely az egész népé, a nemzeté, nemzetiségi különbség nélkül minden dolgozóé. Így a nemzetgazdaságnak megnövekedtek a lehetőségei, hogy kielégítse a lakosság fogyasztási szükségleteit, hogy állandóan emelje a dolgozók anyagi és kulturális életszínvonalát. A dolgozó személyzet átlagos tiszta jövedelme az 1950. évi 337 lejről 1980-ig 2256 lejre emelkedett, vagyis 6,7-szeresére. A parasztság egy főre számított tiszta névleges jövedelme az 1950. évi 176 lejről 1980-ig 1290 lejre emelkedett, ami 7,7-szeres növekedést jelent. A társadalmi-kulturális költségek 9-szeresen növekedtek: mintegy 7 milliárd lejről (1950) 63 milliárd lejre (1980), ami egyre gazdagabb anyagi alapot biztosított az oktatás, a tudomány, a kultúra, az egészségvédelem fejlesztéséhez, a nyugdíjak, az állami gyermeksegély stb. emeléséhez. Állami alapokból 1951–1965 között 370 300 lakás épült, 1965–1980 között 1 614 000; csak a jelenlegi ötéves tervben mintegy millió család költözik új lakásba.

A nemzet gazdasági életének ez a fejlődése még jelentősebbnek fog tűnni, ha összevetjük más nemzetek ugyanabban az időszakban elért fejlődésével. Romániában az utóbbi három évtizedben (1950–1980) az egy főre eső nemzeti jövedelem évi 8,4 százalékos ütemben növekedett, míg az USA-ban ez az

ütem 2,1 százalékos volt, Kanadában 2,6, Olaszországban 3,8, az NSZK-ban 4,4, Franciaországban pedig 3,8 százalékos. Bizonyos termékek esetében az egy lakosra számított termelés már elérte az erőteljesen fejlett országok szintjét. Így országunkban az egy főre eső acéltermelés nagyobb, mint az Amerikai Egyesült Államokban, Nagy-Britanniában, Olaszországban, Franciaországban. Az egy főre eső termelésünk a cement, a szövöttáruk és más termékek esetében is nagyobb, mint a fejlett országokban. „A szocialista építés 30 esztendejében a román nép által kifejtett erőfeszítés erőteljes nemzeti vagyon megteremtésében öltött testet, amelynek köszönhetően országunk – a múltban elmaradott gazdasággal rendelkező ország – óriásit fejlődött, erőteljesen bizonyítva a szocializmus erejét, annak az új társadalomnak a kapacitását, amelyben a hatalom magáé a népé, amelyben a vezető szerep a munkásosztályé, azt a tényt, hogy a nép jobban tud vezetni, jobban meg tudja valósítani a társadalom fejlesztését, biztosítani a gazdasági-társadalmi haladást.“[2]

Az ország gazdasági-társadalmi fejlődésének, szocialista nemzetünk felvirágzásának alapvető irányvonalai az 1981–1985-ös ötéves tervben is folytatódnak. Ennek az ötéves tervnek az alapvető célkitűzése[3] a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom felépítésére és Romániának a kommunizmus felé való előhaladására vonatkozó pártprogram megvalósítása, a román társadalom előrelépése egy új, magasabb rendű szakaszba, amelyben erőteljesen megnyilvánul majd a jelenkori tudományos-műszaki forradalom a gazdasági-társadalmi tevékenység minden területén, az új minőségre való rátérés meggyorsítása az előző ötéves tervekben megvalósított mennyiségi felhalmozás alapján, az egész nép jólétének és civilizációjának még magasabb szintre való emelése, szocialista hazánk függetlenségének és szuverenitásának erősítése. Minthogy a párt programjának töretlen megvalósításához meg kell teremteni az összes eszközöket és feltételeket, az 1981–1985-ös ötéves terv számításba veszi a világgazdaságban fellépő új jelenségeket, különösen a gazdasági válság és az energiaválság elmélyülésének következményeit, a fokozódó kölcsönös függőséget a nemzetgazdaságok között, a nemzetközi gazdasági és tudományos-műszaki együtt-

működés kiterjesztésének egyre jelentősebb szerepét a jelenlegi körülmények között.

Az ötéves terv alapvető irányvonalai és célkitűzései a következőkben konkretizálódnak: az egész anyagi termelés műszaki és minőségi színvonalának emelése; a nyersanyagalap bővítése; az energetikai alap növelése a hazai erőforrások jobb értékesítésével; az ipar további fokozott ütemű fejlesztése a korszerű iparszerkezet és a hatékonyság biztosításának körülményei között, a magas fokon feldolgozott termékeket előállító ágazatok gyorsabb fejlesztése, az energia- és nyersanyagigényes termékek termelésének a szigorúan szükséges mennyiségre való korlátozása; a mezőgazdaság intenzív fejlesztésének gyorsítása, a tudomány szerepének növelése a gazdaság, az egész társadalmi élet, a társadalomvezetés korszerűsítésében; a termelőerőknek az egész ország területén való ésszerű elosztása; az egész gazdasági tevékenység hatékonyságának fokozása, a termelékenység hangsúlyozottabb növelése, a nyersanyagok értékesítési fokának emelése, az állóalapok intenzív kihasználása, a munkaerő jobb felhasználása, a termelési költségek csökkentése, a gazdasági jövedelmezőség növelése; a termelés minőségének nagymérvű javítása; a társadalom tudományos vezetésének tökéletesítése, a munkásönigazgatás és -demokrácia széles körű fejlesztése; az ország nemzetközi gazdasági kapcsolatainak fokozott fejlesztése, a kooperáció és együttműködés fokozása a termelésben, tudományban és technológiában, országunk minél előnyösebb részvétele a világ értékcseréjében.

A nemzeti jövedelemnek mintegy 30 százalékát fordítják a fejlesztésre, ez lehetővé teszi a továbbiakban a nagy volumenű beruházást, a kitűzött szintek elérését a nemzetgazdaság fejlesztésében, a nemzet, az egész nép anyagi és kulturális életszínvonalának emelését. A társadalmi össztermék 6–6,6 százalékos évi átlagos ütemben fog növekedni, a nemzeti jövedelem 6,7–7,4, az ipari nettó termelés 9–10, a külkereskedelem volumene 8,5–9,5, a termelékenység 7–7,5, a lakosság összreáljövedelme pedig 4,2–4,6 százalékkal.

Célkitűzései és feladatai révén az 1981–1985-ös ötéves terv az egész gazdasági és társadalmi élet hatalmas lendületét, a nemzet, az együttélő nemzetiségek, az egész nép erőinek és energiáinak széles körű kibontakozását fogja jelenteni hazánk-

ban. Az ötéves terv előirányzatainak megvalósításával az egy főre eső nemzeti jövedelem tekintetében Románia eléri a közepesen fejlett országok szintjét, s ez döntő lépés lesz a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom megvalósítására és Romániának a kommunizmus felé való haladására vonatkozó pártprogram teljesítése útján.

A jelenlegi körülmények között, amikor még olyan sok a gyengén fejlett ország, amikor a fejlett és a gyengén fejlett országok közötti óriási különbségek még inkább elmélyülnek, ahelyett hogy csökkennének, amikor az energia-, a nyersanyag-, a pénzügyi stb. válság továbbra is több országot sújt és kedvezőtlenül hat ki a világgazdaságra, még nyilvánvalóbbá válik a román tapasztalat nagy jelentősége egy olyan dinamikus és sokoldalú gazdaság megvalósításában, amely erőteljes iparra és korszerű mezőgazdaságra alapozódik, és következetesen alkalmazza a tudomány és a technika legújabb vívmányait, s amely a gyors gazdasági növekedési ütem mellett kitartóan törekszik a minőségi jellemzők fejlesztésére: a hatékonyságra, a magas termelékenységre, az alacsony energia- és nyersanyagfogyasztásra, az új gazdasági-pénzügyi mechanizmus, az önigazgatás elveinek gyakorlatba ültetésére. Az egyetemes tapasztalatot tekintve megállapíthatjuk, hogy a pártnak az a következetesen érvényesített irányvonala, hogy a nemzeti jövedelemből nagyobb részt fordítsanak a fejlesztési alapra, igazolja a Román Kommunista Pártnak a nemzet és a haza sorsa, jelene és jövője iránti magas felelősségét. A Román Kommunista Párt érdeme, hogy olyan elveket érvényesít, amelyek a gazdaság állandó és gyors ütemű haladásához vezetnek, hogy megnyitotta a nemzet sokoldalú felvirágzásának útját, teljes mértékben a nemzet, az egész nép érdekében hasznosítva a szocializmus belső lehetőségeit.

4. A szocialista nemzet haladásának lényeges összetevője és ugyanakkor megkülönböztető jegye a kultúra állandó fejlődése, szoros összefüggésben a nemzet haladásának egészével; ez az összefüggés a szocialista társadalom különböző összetevőinek – a gazdaság, a társadalmi szerkezet, a politikai élet, a tudományos alkotás, a kultúra, a civilizációs színvonal stb. – harmonikus fejlődésében nyilvánul meg. Még ha egy-egy időszakban lemaradást kell is leküzdenie egyik vagy másik terü-

leten, a szocialista társadalmat különböző területeinek és vetületeinek lényegi egysége jellemzi. A szocialista társadalom fejlődésének lényeges eleme a nép szellemi gyarapodása, a nemzeti kultúrának mint szocialista kultúrának a sokoldalú felvirágzása. A kultúra és az új tudat fejlesztésének alapvető filozófiai-ideológiai útmutatásait a dialektikus és történelmi materializmus, a tudományos szocializmus és a párt Programja, a marxizmus–leninizmus Romániában való alkotó alkalmazásának ideológiai, elméleti és politikai alapokmánya adja meg. Kiteljesülésének folyamatában a szocialista tudat a munkásosztály, a haladó társadalmi erők legjobb forradalmi, demokratikus hagyományait folytatja, és érvényre juttatja mindazt, ami a nemzeti tudatban haladó jellegű; ugyanakkor tükrözi az új valóságot, a nemzet fejlődésének új távlatait. A szocialista tudatban harmonikus egységbe ötvöződik a szocialista haza forró szeretete, a szocializmus ügye iránti odaadás, illetve a csatlakozás minden ország munkásosztályának, forradalmi erőinek harcához, amelyet a társadalmi és nemzeti felszabadulásért, minden nemzet és nép szabad, független érvényesüléséért vívnak. Az új – politikai, jogi, erkölcsi stb. – tudat fejlődése egyrészt jelzi azt a haladást, amelyet a nemzet felvirágzása hoz szellemi téren, másrészt erőteljesen mozgósítja a nemzet alkotóképességét, az egész társadalomnak a szocialista civilizáció útján való előrehaladása érdekében.

A szocialista kultúra fejlődésének folyamatában széles körű tevékenység zajlik minden haladó múltbeli alkotás szocialista alapon való átvételéért, ugyanakkor azért is, hogy az eredeti alkotás érvényesüljön a szellemi kultúra minden területén. Így nyilvánul meg a leghaladóbb nemzeti hagyományok folytonossága, egyben az új kultúra folytonos fejlődése a megújult társadalmi viszonyok, a szocialista társadalom embere objektív helyzetének és szellemi igényeinek tükrözésében.

A szocialista kultúra, a nemzeti kultúra fejlődése olyan körülmények között történik, amikor felerősödik és egyre változatosabbá válik kapcsolata az egyetemes kultúrával. Ez nemcsak abban nyilvánul meg, hogy az alkotók állandó, szoros kapcsolatot tartanak fenn a határainkon túl, a szocialista országokban és a világ más országaiban létrehozott alkotásokkal – ami szintén népünk haladó hagyományainak vonalát követi –, hanem abban is, hogy a nép széles tömegeinek lehetősége nyí-

lik arra, hogy megismerkedjenek az emberiség kulturális örökségének legértékesebb alkotásaival. A klasszikus és jelenkori világirodalom legjelesebb alkotóinak a művei tömegpéldányszámban jelennek meg, így mindenki számára hozzáférhetők. A világirodalom és általában az egyetemes kultúra felé való nyitottság a nemzeti kultúra állandó fejlődésének körülményei között valósul meg, s ez konkrét megnyilvánulása a nemzeti és az egyetemes ötvözéseknek a szellemi alkotásban.

Az eddig elmondottakból az is nyilvánvalóvá válik, hogy a szocialista kultúrának mint a nemzet egyik jellemzőjének a felvirágzása arra alapozódik, hogy hivatását, rendeltetését és célját tekintve ez a kultúra a tömegeké, a népé, igazi tömegkultúra olyan értelemben, hogy az új kultúra az egész nép, mindenki számára hozzáférhető közkincse.

Egyben azt is megjegyezzük, hogy hazánk szocialista kultúrájának fejlődése az együttélő nemzetiségek kulturális fejlődését is felöleli. „Az anyagi alap fejlődésével egyidejűleg országszerte fejlődik a tudomány, a művészet és a kultúra; a szocialista társadalom biztosítja a nép összes erőinek szabad megnyilatkozását a szellemi alkotó munka területén, lehetővé teszi az értelmiség minden értékes elemének, hogy nemzetiségétől függetlenül a tömegek kulturális felemelésének, az ország haladásának szolgálatába állítsa tehetségét és alkotóképességét. A magyar, német, szerb tudományos, művészeti és kulturális dolgozók alkotásai, megőrizve a nemzeti sajátosság jegyeit, a román értelmiségiek alkotásaival együtt gazdagítják a szocialista Románia szellemi tárházát.“[4]

A kultúra fejlődése, az egész nép tulajdonává tétele így ismételten nyilvánvalóvá teszi a nemzet, az együttélő nemzetiségek, az egész nép alkotóerejét az emberi tevékenység minden területén, s egyben azt a szerepet is magyarázza, amelyet a szocialista nemzet, az emberi közösségi formák fejlődésének felsőbb szakasza betölt a társadalom fejlődésében, a szocializmus haladásában.

5. Miközben megvizsgáltuk a nemzet létében bekövetkezett forradalmi változásokat, egyben felidéztük azokat a legfontosabb átalakulásokat is, amelyek az ország társadalmi szerkezetében, más szóval a nemzetet alkotó osztályok és tár-

sadalmi rétegek helyzetében és ezek viszonyában végbementek.

Ez a társadalmi szerkezet azonban a szocialista nemzet kialakulása után sem merevedik mozdulatlanná, hanem állandóan fejlődik, a társadalmi haladással, a szocialista nemzet egészének fejlődésével összhangban. E fejlődés elemzéséből kiviláglik a nemzet társadalmi haladásban betöltött növekvő szerepének egyik alapvető oka.

A munkásosztály sorainak gyarapodását egyebek mellett helyzetének és szerepének állandó minőségi változása kíséri. A nemzetgazdaság legdinamikusabb, az egész gazdaság, a nemzet egész életének haladása szempontjából meghatározó jelentőségű ágazataiban tömörült munkásosztály a nemzeti jövedelem legnagyobb részének létrehozója volt és marad. Az iparosítás folytatása, valamint a tudományos-műszaki forradalom a munkásosztálynak az anyagi termelésben betöltött helyét és szerepét sem hagyta érintetlenül. Ennek következtében a munkásosztály számbelileg egyre gyarapszik, alaposabb felkészültséggel tudja kezelni a technika korszerű eszközeit, műveltségi színvonala folyton növekszik, így nagyobb hatékonysággal, többet és jobbat tud termelni, mint azelőtt.

Ugyanakkor a munkásosztály továbbra is a leghaladóbb társadalmi erő, a szocialista és kommunista eszmék következetes továbbvivője. Történelmi szerepe nem szűnik meg a szocializmus győzelmével, hanem továbbra is az élvonalban halad a szocialista társadalom fejlesztésében, azoknak a feltételeknek a fokozatos megteremtésében, amelyek alapján rá lehet térni a kommunizmus építésére. A munkásosztályt, a nemzet vezető osztályát a fejlett politikai és állampolgári tudat, az új társadalom létrehozásában és fejlesztésében szerzett tapasztalat, a gazdaságnak, az ország egész társadalmi és politikai életének a vezetésében való aktív részvétel jellemzi. A munkásosztálynak élvonalbeli helye van a nemzet soraiban, és éppen ez az egyik alaptényezője annak, hogy a nemzet egésze egyre nagyobb szerepet tölthet be a szocialista társadalom sokoldalú fejlődésében.

Társadalmunkban állandóan fejlődik a munkás-paraszt szövetség. A Román Kommunista Párt álláspontja szerint a parasztság, ez az új osztály, amely a szocializmus építése folyamatán mélyrehatóan megváltozott, társadalmunkban még sokáig fontos szerepet fog betölteni. A munkásosztály és a pa-

rasztság szövetsége, amely az ipar és a mezőgazdaság, a város és a falu közötti termelési viszonyok sajátos kapcsolatára, a társadalom e két alapvető osztálya politikai és gazdasági érdekközösségének tartós alapjára épül, állandóan erősödik a mezőgazdaság fejlesztéséért, a nemzetgazdaság és az egész szocialista társadalom haladásáért vívott közös harcban. Pártunknak és államunknak a mezőgazdaság műszaki-anyagi alapjának fejlesztése és korszerűsítése, a korszerű, intenzív, nagy termelékenységű mezőgazdaság megteremtése érdekében hozott intézkedései arra hivatottak, hogy e nagy fontosságú ágazat számára a haladás még szélesebb távlatait nyissák meg, s egyben új szintre emeljék a munkás-paraszt szövetséget, az egész nép, az egész nemzet egységének e lényeges összetevőjét.

Ugyanakkor mind szorosabbá válik a munkások, parasztok és értelmiségiek egysége. A tudomány közvetlen termelőerővé válása, valamint a lakosság magas szintű képzése, a tudományos kutatás és eredményeinek gyakorlati alkalmazása, az alkotó munka fejlesztése az értelmiség szerepét is megnöveli. E fontos társadalmi réteg, amelyet mélyen áthat a szocializmus iránti hűség, egész tudományos és alkotóképességét, tehetségét és tapasztalatát a haza felvirágoztatásának szolgálatába állítja. A Román Kommunista Párt politikája biztosítja az értelmiségieknek a gazdaság és a nemzeti kultúra haladásához, a tudomány, az oktatás, a szellemi alkotás fejlesztéséhez való hozzájárulásának állandó növekedését, az értelmiségiek tényleges részvételét az egész gazdasági-társadalmi életben.

A társadalmi szerkezet fejlődésének iránya az egész nemzet, az egész nép egységének folytonos erősítése. Ez az egység úgy nyilvánul meg, mint célok, törekvések és akciók közössége, amely az egész nemzetnek a szocialista és a kommunista építés nemes eszméihez való csatlakozásából fakad, és abból, hogy az egész nemzet azonos politikai állásfoglalás alapján, határozottan támogatja azt az irányvonalat, amelyet a kommunista párt követ a szocialista társadalom sokoldalú felvirágoztatásáért, Romániának mint független, szuverén szocialista államnak a tevékeny részvételéért a nemzetközi életben. Ugyanakkor a nemzet sorainak tartós egysége a társadalmi homogenizálódás lényegbevágó tendenciája, a szocialista nemzetet alkotó társadalmi osztályok és rétegek állandó közeledésére alapozódik.

Népünk növekvő egységének egyik fontos tényezője a román nép és az együttélő nemzetiségek tartós és állandóan fejlődő testvérisége. E testvériség alapja a dolgozók legfőbb érdekeinek nemzetiségi különbség nélküli azonossága. Minden dolgozót lelkesedéssel töltenek el a közös szocialista haza sokoldalú felvirágoztatásának célkitűzései, a Román Kommunista Párt által következetesen megvalósított jogegyenlőség a román nép és az együttélő nemzetiségek között az egész társadalmi életben, a pártnak az a politikája, hogy a termelőerőket az egész ország területén ésszerűen elosztja, és ezzel az ország minden vidékén biztosítja a lakosság anyagi és szellemi felemelkedésének alapját.

Társadalmunknak ez az egysége hatalmas mozgósító szerepet tölt be a szocialista haza fejlesztésében, egyben jellemzi a társadalmi haladás új típusát, amelynek belső ösztönző erői nem a különbségek, a szembenállások, a társadalmi, nemzeti, gazdasági, politikai és ideológiai ellentétek elkerülhetetlen elmélyüléséből fakadnak, hanem a társadalmi élet különböző vonatkozásainak lényegbeli összhangjából, a társadalmat alkotó összes erők legfőbb érdekeinek azonosságából, álláspontjuk, magatartásuk és akcióik állandó közeledéséből és növekvő egységéből. Persze a szocialista társadalomban is vannak lemaradások, ellentmondások, és folyik a harc ezek leküzdésére. Ezek az ellentmondások olyan természetűek, hogy megrázkódtatások nélkül ki lehet őket küszöbölni, és meg lehet előzni elmélyülésüket. Ilyen vonatkozásban döntő jelentősége van a kommunista párt által érvényesített helyes, reális politikának, a párt és a nép közötti szoros kapcsolatnak, valamint annak, hogy a párt képes objektív módon, tudományosan felismerni a társadalomban lezajló folyamatokat, felfigyelni a negatív jelenségekre és mozgósítani az egész népet a nehézségek leküzdésére, mindannak érvényesítésére, ami pozitív, új, előremutató a társadalmi életben. A kommunista párt ilyen irányú tevékenysége pedig éppen a nemzet, a nép egységére alapozódik.

Romániában a nemzet, az egész nép egysége a Román Kommunista Párt körül, annak vezetésével jött létre és fejlődik; a párt az egész társadalmi szervezet éltető központja. A Román Kommunista Párt 1979-ben 2 930 000 tagot tömörített soraiba, ami azt jelenti, hogy az ország aktív lakosságának 25 százaléka a kommunista párt tagja. A párttagok 54 száza-

léka munkás, 18 százaléka paraszt, 29 százaléka értelmiségi és tisztviselő. A párt nemzetiségi összetétele megfelel a lakosság nemzetiségi szerkezetének: a párt tagjainak 90 százaléka román, 8 százaléka magyar, 1 százaléka német, 1 százaléka más nemzetiségű.

Ez az összetétel a pártot a munkásosztály és az egész nép hű képviselőjévé teszi, amely állandóan erősíti kapcsolatait a néptömegekkel, tökéletesíti szervezési formáit és munkamódszereit, és következetesen megvalósítja a társadalmi élet vezetésében a tömegek részvételének demokratikus elveit. Így a Román Kommunista Párt sikeresen tölti be a társadalom politikai vezető erejének szerepét.

E szerep erősítése biztosítja a nemzet állandó felvirágzását, Románia előrehaladását a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom megteremtése, a kommunizmus útján.

A nemzet sokoldalú felvirágzása mind tágabb, tartósabb feltételeket teremt az ország egyre fokozottabb részvételéhez a nemzetközi életben. Mint ismeretes, a Román Kommunista Párt figyelmének középpontjában áll a nemzetgazdaság, az egész szocialista társadalom fejlesztése vonalának kidolgozása és megvalósítása olyan körülmények között, amikor változatossá válnak és elmélyülnek az ország kapcsolatai az összes szocialista országokkal, a fejlődő és a fejlett országokkal, és amikor Románia cselekvően részt vesz a világ anyagi és szellemi értékeinek forgalmában – beleértve a gazdasági és a tudományos-műszaki együttműködés magasabb formáit – és a jelenkor nagy problémáinak a népek érdekének megfelelő megoldásában. A kommunista párt politikájának ez az állandó igyekezete abból a mély meggyőződésből fakad, hogy a nemzeti fejlődés értékei nem az elszigetelődést, hanem a nyitást ösztönzik a világ felé, hogy mennél fejlettebb egy nemzet, annál nagyobb és változatosabb lehetőségei vannak az együttműködésre. Az országhoz való hűség kifejezi a nép, a szocializmus sorsa iránti magas felelősség megértését és a más népekkel való szolidaritás tartós alapokra helyezését, amely a szolidaritást helyezi szembe a nemzeti nihilizmussal. A Román Kommunista Párt politikájának ugyanebből az alapelvéből következik az az állásfoglalása, hogy csakis a népek azon jogának tisztelete, hogy minden sorsdöntő kérdésben maguk határozzanak, csakis a nemzeti szuverenitás és függetlenség tiszte-

lete biztosíthat tartós, szilárd alapot a kommunista és munkáspártok, a szocialista országok, szocialista nemzetek közötti szolidaritáshoz.

A szocialista nemzet a társadalom haladásával lépést tartva fejlődik, e haladás cselekvő tényezőjeként. A nemzetnek hatalmas tartalékai vannak, és ezek az emberi tevékenység minden területén ösztönzik a haladást. Perspektívája a további felvirágzás a kommunizmus építése folyamatában és a jövőbeli kommunista társadalomban.

A Román Kommunista Párt Programja világosan megfogalmazza a nemzet fejlődésének széles távlatait. „A Román Kommunista Párt abból indul ki, hogy mind a szocialista építés korszakában, mind a kommunista társadalomban a nemzetnek és a nemzeti államnak még sokáig jelentős szerepet kell játszania. [...] A kiteljesült kommunizmus korszakában – mutat rá a Program – elérjük a nemzeti államok, a nemzetek közötti egyes lényeges különbségek fokozatos eltűnését, de a nemzet továbbra is létezni fog sajátos szervezési keretében mint különálló entitás, megőrizve sajátosságát. Ennek alapján a nemzetek között sokoldalú, bensőséges együttműködés fog kialakulni. Ebből a történelmi távlatból kiindulva, a párt úgy véli, hogy a nemzetek közötti közeledés dialektikus folyamatát semmiképpen sem lehet erőltetni; ez mindenekelőtt feltételezi minden nemzet erőteljes érvényesülését és felvirágzását, és azzal egyidőben olyan elvi kapcsolatok meghonosítását közöttük, amelyek a teljes jogegyenlőségen, a kölcsönös tiszteleten és megbecsülésen alapulnak. Csak minden nemzet érdekeit tiszteletben tartva lehet megteremteni mindenféle bizalmatlanság és ellenséges érzelem eltűnésének, a nemzetek közötti szabad és egyenjogú kapcsolatok létrehozásának előfeltételeit; csak így lehet elérni, távlatilag, a nemzetek közötti mind szorosabb közeledést. Ily értelemben rendkívüli szerepe lesz az azonos gazdasági-társadalmi fejlődési szint elérésének, a történelmi, kulturális és nyelvi közeledésnek. Ebből a forradalmi felfogásból kiindulva, a Román Kommunista Párt a jövőben is mindent megtesz a nemzet és a független nemzeti állam szerepének növeléséért, a szocialista országokkal, az összes forradalmi erőkkel való együttműködés és a szolidaritás fejlesztéséért, a proletár internacionalizmus elveinek érvényesüléséért, az összes

népek közötti új kapcsolatokért, a tartós békéért; az egész világon.“[5]

Ez a lelkesítő perspektíva arra hivatott, hogy ösztönözze a nemzet, az egész nép energiáit avégett, hogy a szocialista Románia a haladás újabb, egyre magasabb fokaira emelkedjék.

JEGYZETEK

[1] Nicolae Ceauşescu: *Románia a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom útján.* 11. kötet. Politikai Könyvkiadó, Bukarest, 1976. 391.

[2] Nicolae Ceauşescu: *Beszéd a néptanácsok II. kongresszusán.* 1980. szeptember 10–12. Politikai Könyvkiadó, Bukarest, 1980. 12.

[3] *A Román Kommunista Párt XII. kongresszusának irányelvei Románia gazdasági-társadalmi fejlesztésére az 1981–1985-ös ötéves tervben és a távlati irányok 1990-ig,* Politikai Könyvkiadó, Bukarest, 1979. 14.

[4] Nicolae Ceauşescu: *Románia a szocialista építés kiteljesítése útján.* 3. kötet. Politikai Könyvkiadó, Bukarest, 1969. 630.

[5] *A Román Kommunista Párt Programja a sokoldalúan fejlett szocialista társadalom megteremtésére és Románia előhaladására a kommunizmus felé.* A Román Kommunista Párt XI. kongresszusa c. kötetben: Politikai Könyvkiadó, Bukarest, 1975. 633., 635.